

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang Masalah

Istilah séjén penyiar téh tina kecap pawarta. Asal kecapna tina *pewartar* Ind. hartina jalma nu méré béja atawa kabar (Danadibrata, 2006, kc. 738). Penyiar nu dimaksud dina ieu panalungtikan nyaéta penyiar nu mawa acara dina program *tv*. Dina Lembaga Penyiaran TV, penyiar mangrupa salasaurang jalma nu miboga pancén di jero studio.

Rafanany (Erka, 2015) nétélakeun salian ti modal sora nu halon jeung halimpu, penyiar ogé kudu miboga pribadi jeung inteléktual nu hadé. Hartina penyiar kudu miboga pangaweruh nu jembar sarta beunghar ku kandaga kecap. Pikeun jadi penyiar *tv* nu hadé diperlukeun kapribadian nu rancagé, di antarana kacerdasan pikiran nu ngawengku pangaweruh umum jeung kamampuh ngagunakeun basa (RM Hartoko Baksin, 2009, kc. 157).

Penyiar *tv* tangtuna kudu miboga kaparigelan dina ngagunakeun basa, sabab penyiar jadi conto keur masarakat dina ngaronjatkeun turta ngukuhan basa. AKTV salaku salasahiji *tv* lokal nu nyiarkeun program acarana maké basa Sunda sarta miboga jargon “99% Nyunda”, matak ngamunculkeun anggapan keur balaréa yén para penyiarne geus mahér jeung parigel nyarita ku basa Sunda.

Dumasar kana hasil obsérvasi panalungtik, kapaluruh yén penyiar AKTV kurang merenah nalika maké basa Sunda. Katitén tina tuturan penyiar dina acara Warta Balaréa, 9 Oktober 2018, dina ungkara kalimah “*Hiji-hiji anggota ngagalang bantosan dana di jalan, aksi ieu kéngéng simpati ti pangendara kalawan ngiring masihan bantosan artos tunai...*”. Éta kalimah némbongkeun sababaraha kasalahan dina basa Sunda, tarjamahan nu teu sistematis jeung teu tuhu kana tetekon basa Sunda.

Ieu hal patali jeung sikep basa, naha penyiar AKTV miboga sikep basa positif atawa sikep basa négatif? Penyiar AKTV dipiharep miboga sikep positif kana basa Sunda, sabab jadi ciri utama dina jargon “99% Nyunda” nu geus dijieun ku AKTV.

Sikep basa nyaéta kasopanan dina komunikasi kana hiji kaayaan nyoko kana sikep mental jeung paripolah dina ngagunakeun basa nu dipaluruh ngaliwatan paripolah nyarita (Aslinda, jeung Leni, 2014, kc. 10). Lian ti éta Sobara jeung Ardiyani (Sobara & Ardiyani, 2013) nétélakeun yén sikep basa mangrupa prosés kajiwaan anu teu bisa ditiénan sacara langsung, tapi ngaliwatan paripolah basa atawa tindak tuturna.

Nilik kana éta hal, ieu panalungtikan dilaksanakeun pikeun mikanyaho kumaha sikep basa penyiar AKTV kana basa Sunda dumasar kana kriteria sikep positif atawa sikep négatif. Luyu jeung pamadegan Anderson (dina Chaer, A jeung Leonie, 2010, kc. 151) nu nétélakeun yén sikep basa nyaéta tata kayakinan atawa kognisi keur ka hareupna ngeunaan basa pikeun komunikasi kalawan cara nu dipikaresepna. Sikep basa kabagi kana dua, nyaéta sikep positif jeung sikep négatif. Nurutkeun Garvin jeung Mathiot (Chaer, A jeung Leonie, 2010, kc. 152), ciri sikep basa positif ngawengku: 1) kasatiaan basa (*language loyalty*); 2) kareueus basa (*language pride*); jeung 3) kasadaran ayana norma basa (*awareness of the norm*). Sedengkeun ciri sikep basa négatif mah sabalikna, teu miboga kasatiaan basa, kareueus basa jeung kasadaran ayana norma basa. Lambert (dina Chaer, A jeung Leonie, 2010, kc. 150) nétélakeun aya tilu komponén dina sikep, nyaéta komponén kognitif, komponén aféktif, jeung komponén konatif. Nalika éta tilu komponén basa bisa kacumponan babarengan hartina éta paripolah bisa némbongkeun sikep. Kitu deui sabalikna, nalika teu kacumponan babarengan éta hal teu bisa dipaké pikeun maluruh sikep.

Lian ti éta, dina ieu panalungtikan ogé dipaluruh ngeunaan faktor naon waé anu mangaruhan kana sikep basa. Sumarsono jeung Pratana (dina Kustomo, 2011) ngébréhkeun yén dina masarakat *multilingual*, sikep basa bisa ditantunkeun ku sababaraha faktor di atarana jejer omongan (poko masalah anu diomongkeun), kelas sosial masarakat, pamaké, tingkat umur, *gender*, jeung situasi makéna basa.

Panalungtikan sikep basa samodel kieu kungsi dilaksanakeun saméméhna, di antarana waé “Sikap Berbahasa Sunda Para Pejabat Pemerintahan di Kabupaten Bandung” ku Anggraeni (2018) “Campur Kode Bahasa Sunda dan Sikap Bahasa dalam Pemasaran Kue Artis di Kota Bandung (Analisis Sociolinguistik)” ku Suharti,

spk. (2018) jeung “Sikep Santri kana Basa Sunda (Ulikan Sociolinguistik di Asrama Putra Pesantren Persis Tarogong Garut)” ku Muttaqin (2018). Panalungtikan saméméhna tangtu baé béda jeung panalungtikan nu dilaksanakeun ayeuna. Sok sanajan sarua dijudulan sikep basa, tapi dina lebah ambahan jeung objékna mah béda. Ieu panalungtikan pikeun nambahan pangaweruh ngeunaan sikep basa di penyiar AKTV. Salian ti éta panalungtikan ngeunaan penyiar AKTV can kungsi dilakukeun ku panalungtik séjén.

Dumasar kana pedaran di luhur, panalungtikan ngeunaan “Sikep Basa Penyiar AKTV kana Basa Sunda” perlu dilaksanakeun.

1.2 Rumusan Masalah

Dumasar kana kasang tukang masalah, anu jadi masalah dina ieu panalungtikan nyaéta 1) penyiar teu maké basa Sunda nu bener; 2) panongton boga anggapan yén naon nu diomongkeun ku penyiar téh bener; jeung 3) can kapaluruh faktor naon waé anu mangaruhan sikep basa. Sikep basa dina ieu panalungtikan ngawengku tilu aspek nyaéta kasaatiaan basa, kareueus basa jeung kasadaran ayana norma basa.

Luyu kana éta hal, masalah dina ieu panalungtikan dirumuskeun dina kalimah pananya ieu di handap.

- a) Kumaha pola makéna basa penyiar AKTV kana basa Sunda?
- b) Kumaha kasatiaan basa penyiar AKTV kana basa Sunda?
- c) Kumaha kareueus basa penyiar AKTV kana basa Sunda?
- d) Kumaha kasadaran basa penyiar AKTV kana norma basa Sunda?
- e) Faktor naon waé nu mangaruhan sikep kana basa Sunda penyiar AKTV?

1.3 Tujuan Panalungtikan

Tujuan tina ieu panalungtikan ngawengku dua tujuan nyaéta 1) tujuan umum jeung 2) tujuan husus.

1.3.1 Tujuan Umum

Tujuan umum tina ieu panalungtikan nyaéta medar jeung ngadeskripsikeun ngeunaan sikep basa penyiar AKTV kana basa Sunda nu raket patalina jeung paélmaan Sociolinguistik.

1.3.2 Tujuan Husus

Dina tujuan husus, ieu panalungtikan miboga udagan pikeun ngadéskripsikeun:

- a) pola makéna basa penyiar AKTV kana basa Sunda;
- b) kasatiaan basa penyiar AKTV kana basa Sunda;
- c) kareueus basa penyiar AKTV kana basa Sunda;
- d) kasadaran basa penyiar AKTV kana norma basa Sunda;
- e) faktor nu mangaruhan sikep kana basa Sunda penyiar AKTV.

1.4 Mangpaat Panalungtikan

Mangpaat tina ieu panalungtikan ngawengku dua aspék nyaéta 1) mangpaat tioritis jeung 2) mangpaat praktis.

1.4.1 Mangpaat Tioritis

Mangpaat tioritis tina ieu panalungtikan nyaéta pikeun ngamekarkeun paélmaan Sociolinguistik nu mangrupa élmu nu maluruh ngeunaan basa jeung cara makéna basa di masarakat, sarta pikeun ngeuyeuban pangaweruh ngeunaan sikep basa.

1.4.2 Mangpaat Praktis

Sacara praktis ieu panalungtikan miboga mangpaat pikeun panalungtik jeung masarakat réa di antarana bisa méré gambaran ngeunaan sikep basa kana basa Sunda nu sumebar di masarakat, sarta bisa jadi panggeuing pikeun balaréa sangkan tuluy maké basa Sunda salaku basa indungna.

1.5 Raraga Tulisan

Sacara gurat badag dina nyusun skripsi kabagi jadi lima bab, anu bisa diwincik saperti ieu di handap.

BAB I Bubuka medar ngeunaan kasang tukang masalah, rumusan masalah, tujuan panalungtikan, mangpaat panalungtikan jeung raraga tulisan.

BAB II Ulikan Tiori medar ngeunaan tiori-tiori nu aya patalina jeung sikep basa, panalungtikan saméméhna jeung raraga mikir. Tiori anu jadi dadasar dina ieu panalungtikan ngawengku tilu komponen sikep basa nyaéta 1) kasatiaan basa (*language loyalty*); 2) kareueus basa (*language pride*); jeung 3) kasadaran ayana norma basa (*awareness of the norm*).

BAB III Méthode Panalungtikan medar ngeunaan desain panalungtikan, sumber data, prosédur panalungtikan, téhnik ngumpulkeun data, instrumén panalungtikan, jeung analisis data.

BAB IV Hasil Panalungtikan medar ngeunaan timuan tina hasil panalungtikan eusina ngeunaan sikep basa penyiar AKTV kana basa Sunda katut faktor-faktor anu mangaruhanana.

BAB V Kacindekan jeung Saran.